

Sygn. akt VI U 1800/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – st. sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2018 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: H. W.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 13 października 2017 r., znak: (...)

w sprawie: H. W.

przeciwko: Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wysokość świadczenia

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy do doliczenia ubezpieczonej H. W. okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od 20 września 1973r. do 6 czerwca 1976 r.,
- 2) zasądza od Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz ubezpieczonej kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego,
- 3) stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginalnie właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił ubezpieczonej H. W. zaliczenia do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym jej rodziców G. i K. R. położonego w miejscowości W. od dnia 20.09.1973 r. do 6.06.1976 r., bowiem ubezpieczona, która uczyła się w szkole ponadpodstawowej w systemie dziennym mogła pomagać rodzicom jedynie w ramach pomocy rodzinnej a nie pracować w pełnym wymiarze czasu a ponadto w kwestionariuszu osobowym składanym w organie rentowym ubezpieczona nie wskazała tego okresu pracy.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczona wniosła o jej zmianę i zaliczenie do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym jej rodziców G. i K. R. położonego w miejscowości W. od dnia 20.09.1973 r. do 6.06.1976 r., i powołała się na zeznania świadków.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując dotychczasową argumentację.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje :

Ubezpieczona H. W. mieszkała od 1960 r. w miejscowości W., gdzie jej rodzice G. i K. R. kupili gospodarstwo rolne o obszarze 14,92 ha. Początkowo rodzina mieszkała w wynajętym domu niedaleko gospodarstwa a ojciec ubezpieczonej rozpoczął budowę domu do którego przeprowadziła się następnie rodzina R.. Ubezpieczona miała czwórkę rodzeństwa, trzy siostry rocznik 1948 i 1950 i 1959 i brata rocznik 1953. W 1972 r. ubezpieczona ukończyła szkołę podstawową i od września 1972 r. rozpoczęła naukę w Liceum Ekonomicznym przy Zespole Szkół w M.. Nauka trwała 4 lata a od 7.06.1976 r. ubezpieczona rozpoczęła pracę w (...)w M.. Ubezpieczona do położonej około 4 kilometrów szkoły dojeżdżała autobusem, który odjeżdżał przed 8.00 a wracała autobusem o 13.10 lub koleją o 14.00. W Liceum lekcje odbywały się w godzinach od 8.00 do 13.00, 14.00. Ubezpieczona odrabiała lekcje wieczorem, nauka nie sprawiała jej kłopotów. W gospodarstwie było 5, 7 krów, 20 świń, dwa konie; 20, 30 sztuk gęsi, kury, kaczki, owce. W gospodarstwie (...) w latach 1973-1976 oprócz w/w pracowała ubezpieczona i najmłodsza jej siostra, bo pozostałe rodzeństwo opuściło już dom. W okresie od wiosny do jesieni ubezpieczona rano, przed wyjściem do szkoły, przez około półtora godziny do dwóch godzin dziennie pracowała przy dojeniu krów, wynoszeniu mleka, przy noszeniu karmy dla zwierząt. Po powrocie ze szkoły ze szkoły i obiedzie ubezpieczona pracowała przez 5, 6 godzin a w okresie żniw po 12, 15 godzin. Ubezpieczona pracowała w polu przy pieleniu ziemniaków, buraków, chodziła za siewnikiem, pracowała przy sianokosach, przy żniwach, przy ustawianiu stogów. Jesienią i zimą ubezpieczona rwała liście na karmę dla zwierząt, pracowała przy obrządki świń, dojeniu, usuwaniu obornika. W porze zimowej ubezpieczona pracowała co najmniej 4 godziny dziennie, bo oprócz codziennej pracy przy obrządki zwierząt ubezpieczona pracowała przy małej młócznie. W czasie wakacji ubezpieczona nie jeździła na kolonie i wakacje i pracowała całymi dniami.

W trakcie wypełniania przez pracownika KRUS-u kwestionariusza osobowego w 2001 roku ubezpieczona zrozumiała, że ma wskazać okresy pracy we własnym gospodarstwie rolnymi nie zrozumiała, że ma wskazać także okres pracy w gospodarstwie rodziców. Ubezpieczona nie wskazała w tym kwestionariuszu także okresu pracy w (...) w M. z uwagi na to, że Spółdzielnia się rozwiązała, mimo, że pieczętkę potwierdzającą ten okres zatrudnienia miała ubezpieczona w swojej legitymacji ubezpieczeniowej.

dowód : legitymacja ubezpieczeniowa w aktach rentowych, kwestionariusz osobowy w aktach rentowych, zeznania świadków W. B. i M. M. oraz zeznania ubezpieczonej – zapis protokołu rozprawy k. 67

Stan faktyczny sprawy Sąd ustalił na podstawie dokumentów w aktach rentowych ubezpieczonej, zeznań świadków W. B. i M. M. i samej ubezpieczonej.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków, którzy mieszkali i pracowali w sąsiednich gospodarstwach, pomagali w gospodarstwie rodziców ubezpieczonej w razie potrzeby i na bieżąco obserwowali jej pracę. Zeznania świadków były zgodne z zeznaniami ubezpieczonej i dlatego wszystkim tym zeznaniom Sąd dał wiarę. Z zeznań tych osób wynikało, że ubezpieczona stale pracowała w gospodarstwie rodziców, w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Nie była to doraźna pomoc rodzicom, świadczona przez dziecko uczące się w szkole ale regularna praca wynikająca z bieżących potrzeb gospodarstwa rodziców ubezpieczonej. W ocenie Sądu Okręgowego fakt nauki w szkole daytime, położonej niedaleko miejsca zamieszkania ubezpieczonej (około 4 km.), nie stał na przeszkodzie pracy ubezpieczonej w gospodarstwie rodziców bowiem zasady doświadczenia życiowego i praktyka pracy w rodzinnych gospodarstwach rolnych w spornym okresie przemawia za uznaniem zarówno potrzeby jak wykonywania faktycznej pracy członka rodziny w takim gospodarstwie.

W przedmiotowej sprawie ubezpieczona domagała się zaliczenia do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców G. i K. R. położonego w miejscowości W. od dnia 20.09.1973r. do 6.06.1976 r.

Według przepisu art. 20 ust.1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników: do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się między innymi okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 roku.

Zgodnie z art. 25. 1 ustawy część składkową emerytury rolniczej ustala się przyjmując po 1% emerytury podstawowej za każdy rok podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, z uwzględnieniem ust. 2-7. Niepełne lata przelicza się odpowiednio, z uwzględnieniem art. 21a.

Zgodnie z ust.2 tego przepisu do liczby lat, o których mowa w ust. 1, dolicza się liczbę lat:

1)

podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w okresie od dnia 1 stycznia 1983 r. do dnia 31 grudnia 1990 r.;

2)

prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym w okresie od dnia 1 lipca 1977 r. do dnia 31 grudnia 1982 r., za który była opłacana składka na Fundusz Emerytalny Rolników;

3)

(uchylony)

4)

prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym - bez podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu - po ukończeniu 16. roku życia, przypadających przed dniem 1 lipca 1977 r., jednak nie wcześniej niż 25 lat przed spełnieniem warunków nabycia prawa do emerytury rolniczej lub renty inwalidzkiej rolniczej.

W katalogu zawartym w ust. 2 znalazły się więc okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego rodzajowo tożsame z okresami uwzględnianymi w stażu „do prawa” .

Posiłkując się poglądami doktryny oraz poglądami orzecznictwa sądowego do art. 10 ustawy emerytalno –rentowej FUS należy stwierdzić, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym przed dniem 1 stycznia 1983 roku przesądza wystąpienie dwóch okoliczności, po pierwsze wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej „domownika” z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i po drugie - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie. (-tak też wyrok SA w Poznaniu z dnia 24 stycznia 1996 r., III AUr 833/95 OSA 1998, z. 4, poz. 15 i wyrok SN: z dnia 28 lutego 1997 r., II UKN 96/96 (OSNAPiUS 1997, nr 23, poz. 473 wyrok SA w Poznaniu z dnia 24 stycznia 1996 r., III AUr 833/95 (OSA 1998, z. 4, poz. 15) i wyroki SN: z dnia 28 lutego 1997 r., II UKN 96/96 (OSNAPiUS 1997, nr 23, poz. 473); z dnia 13 stycznia 1998 r., II UKN 433/97 (OSNAPiUS 1998, nr 22, poz. 668); z dnia 13 listopada 1998 r., II UKN 299/98 (OSNAPiUS 1999, nr 24, poz. 799); z dnia 18 lutego 1999 r., II UKN 491/98 (OSNAPiUS 2000, nr 8, poz. 324, notka); z dnia 9 listopada 1999 r., II UKN 190/90 (OSNAPiUS 2001, nr 4, poz. 122, notka); z dnia 3 grudnia 1999 r., II UKN 235/99 (OSNAPiUS 2001, nr 7, poz. 236, notka); z dnia 10 maja 2000 r., II UKN 535/99 (OSNAPiUS 2001, nr 21, poz. 650); z dnia 12 maja 2000 r., II UKN 538/99 (OSNAPiUS 2001, nr 21, poz. 651); z dnia 27 czerwca 2000 r., II UKN 612/99 (OSNAPiUS 2002, nr 1, poz. 21, notka); z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00 (OSNPUSiSP 2003, nr 7, poz. 186).

W powyższych orzeczeniach kładzie się nacisk na stałość wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, co nie musi jeszcze oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, ale gotowość (dyspozycyjność) do podjęcia pracy rolniczej, z czym wiąże się też wymóg zamieszkiwania osoby bliskiej rolnikowi, co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego.

Także w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 23.03.2017 r. w sprawie III AUa 104/16 dokonano wykładni pojęcia „stała praca”,

wyjaśniając, że:
„Stala praca w gospodarstwie rolnym nie polega na codziennym wykonywaniu czynności rolniczych, co ze względu na rozmiar gospodarstwa lub rodzaj produkcji rolnej może nie być w pewnych okresach konieczne, lecz polega na gotowości do wykonania pracy rolniczej, jeżeli sytuacja tego wymaga. Dlatego wymogiem jest zamieszkiwanie w pobliżu gospodarstwa rolnego, co zapewnia dyspozycyjność osoby pracującej w gospodarstwie. Wypada również stwierdzić, że praca ta ma mieć charakter ciągły, co oznacza

nastawienie
ubezpieczonego
na stałe
świadczenie
pracy w
gospodarstwie
rolnym
(gotowość do
jej świadczenia,
dyspozycyjność)
i
odpowiadającą
temu
nastawieniu
niezmienną
możliwość
skorzystania z
jego pracy
przez rolnika.”

W ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczona spełnia wszystkie przesłanki wymagane do uwzględnienia jej pracy w gospodarstwie rolnym rodziców przy ustalaniu wysokości emerytury rolniczej.

Sąd Okręgowy biorąc pod uwagę wielkość gospodarstwa, ilość hodowanych na nim zwierząt oraz rodzaj czynności wykonywanych przez ubezpieczoną ustalił, iż praca wykonywana przez nią na terenie gospodarstwa rolnego rodziców miała charakter stały, zajmujący minimum 4 godziny dziennie.

Zgodnie z art. 472 i 473 k.p.c. w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych każdy fakt mający wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. Zaliczenie nieudokumentowanych,

spornych okresów pracy do stażu pracy uprawniającego do emerytury wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych. Nie ulega wątpliwości, że w postępowaniu o świadczenie emerytalno-rentowe dopuszczalne jest – jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z 27 maja 1985 r. (III UZP 5/85, LEX nr14635) – przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić właściwego świadectwa pracy z powodu jego likwidacji lub zniszczenia dokumentów dotyczących zatrudnienia.

Mając powyższe na uwadze Sąd zaliczył ubezpieczonej do stażu pracy sporny okres i dlatego na podstawie art. 477¹⁴§ 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, orzekając jak w punkcie 1 wyroku.

Z uwagi na to, że zaliczenie spornego okresu do stażu pracy wymagało przeprowadzenia postępowania dowodowego, Sąd Okręgowy na podstawie art.118 ust 1a ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych, (w punkcie 2 wyroku) stwierdził brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

SSO Ewa Milczarek